

Turun yliopiston ylioppilaskunnan lausunto hallituksen esityksestä laiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Turun yliopiston ylioppilaskunta kiittää mahdollisuudesta lausua Turun yliopistolle lakiluonnoksesta korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuolloksi. Toimiva ja laadukas opiskeluterveydenhuolto on merkittävä opiskelijoiden hyvinvointia ylläpitävä ja edistävä tekijä. Tämän takia opiskeluterveydenhuollossa tapahtuvien muutosten läpivienti onnistuneesti on erittäin tärkeää myös TYYlle.

Yhteenvedona TYY haluaa todeta, että nyt käsiteltävä lakiluonnos mahdollistaa kohtuullisella tavalla Turun yliopiston opiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palveluiden pitämisen tulevaisuudessa määrältään ja laadultaan nykytasolla. Palveluiden järjestäjän muutos sekä tuottajana toimivan Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön toiminnan merkittävä laajentaminen voivat kuitenkin aiheuttaa siirtymäkaudella riskejä toiminnan saavutettavuuteen ja laatuun, ja näiden minimoimiseksi siirtymäkauden rahoituksen on oltava riittävällä tasolla. Lisäksi TYY esittää muutosta lakiluonnoksessa esitettyyn tapaan kerätä terveydenhoitomaksu ja kuitata maksamaton terveydenhoitomaksu opintorahasta ilman opiskelijan suostumusta.

Järjestäminen, tuottaminen ja rahoitus

TYY kiittää opiskeluterveydenhuollon järjestämisen ja tuottamisen perusratkaisusta, jossa palveluiden valtakunnallisena järjestäjänä toimii Kansaneläkelaitos ja palveluiden tuottajana kaikille korkeakouluopiskelijoille toimii Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS). Järjestely turvaa yhdenvertaiset ja kohderyhmänsä asioihin erikoistuneet opiskeluterveydenhuollon palvelut kaikille korkeakouluopiskelijoille koko maassa.

Opiskelijoiden rahoitusosuuden pysyminen suhteessa muihin rahoittajiin suurin piirtein samana kuin tähänkin asti (23 prosenttia YTHS:n kokonaisrahoituksesta) on opiskelijoiden näkökulmasta hyvä asia.

Käyntimaksujen poistuminen ja korvaaminen nykyistä suuremmalla vuosittaisella terveydenhoitomaksulla voi vaikuttaa negatiivisesti opiskelijoiden suhtautumiseen erilliseen opiskeluterveydenhuoltoon. Tästä huolimatta TYY pitää käyntimaksujen poistamista positiivisena asiana, sillä käyntimaksujen tuotot ovat olemattomat suhteessa sen keräämisestä aiheutuviin kuluihin. Käyntimaksut voivat myös hidastaa palveluiden piiriin hakeutumista.

YTHS:n opiskelijakohtaisen rahoituksen pysyminen suurin piirtein samana kuin tähänkin asti (301,55 euroa/opiskelija) mahdollistaa opiskeluterveydenhuollon määrän ja laadun pitämisen tulevaisuudessa nykytasolla. YTHS:n käyttäjämäärän merkittävä kasvu, tarve laajentaa toimintaa lukuisille uusille toimipisteille ja rekrytoida merkittävästi lisää työvoimaa edellyttävät kuitenkin riittävän pitkää aikaa lain voimaantumisen ja

toimeenpanon välillä, sekä riittävää siirtymäkauden rahoitusta, jotta palveluiden laatu ja saatavuus eivät väliaikaisesti laske.

Selkeyden näkökulmasta olisikin hyvä harkita toiminnan aloittamista uudessa muodossaan vasta lukukaudesta 2020–2021. Valtaosa yliopisto-opiskelijoista on tähän asti maksanut terveydenhoitomaksun kerran vuodessa syksyisin, yliopiston lukuvuosi-ilmoittautumisen ja ylioppilaskunnan jäsenmaksun maksamisen yhteydessä. Uuteen järjestelmään siirtyminen vasta elokuusta 2020 antaisi YTHS:lle tarpeellista lisääikää laajennuksen toteuttamiselle, vähentäisi tarvetta siirtymäkauden erityisjärjestelyille ja selkeyttäisi muutosta opiskelijoiden suuntaan.

Terveydenhoitomaksun kerääminen ja kuittaaminen opintorahasta

TYY esittää muutosta lakiluonnoksessa esitettyyn tapaan kerätä terveydenhoitomaksu Kelan toimesta kaksi kertaa vuodessa. Nykyinen tapa kerätä YTHS:n terveydenhoitomaksu yliopiston lukuvuosi-ilmoittautumisen ja ylioppilaskunnan jäsenmaksun maksamisen yhteydessä on ollut opiskelijoiden suuntaan selkeä ja hyvin toimiva järjestelmä. Lisäksi järjestelmä on ollut kustannustehokas kun erillistä laskua terveydenhoitomaksusta ei ole tarvinnut lähettää. Maksun maksamatta jättäminen ei ole käytännössä ollut mahdollista sen vuoksi, että maksu on ollut suorassa yhteydessä lukuvuosi-ilmoittautumiseen. Opiskelijoilla on ollut mahdollisuus ilmoittautua läsnäolevaksi vain puoleksi vuodeksi kerrallaan ja maksaa näin ollen vain puolen vuoden terveydenhoitomaksu YTHS:lle.

TYY vastustaa luonnoksessa esitettyä mahdollisuutta kuitata maksamaton terveydenhoitomaksu opintorahasta ilman suostumusta. Asiaa perustellaan tarpeella varmistaa opiskeluterveydenhuollon rahoituksen kerääminen. Kelan opintoetuustilaston mukaan lukuvuonna 2016–2017 51 prosenttia yliopisto-opiskelijoista ja 59 prosenttia ammattikorkeakouluopiskelijoista sai opintotukea. Esitetty mahdollisuus ei siis takaa sitä, että opiskelijoilta saataisiin täysimääräisesti perittyä maksamattomat terveydenhoitomaksut opintorahan kautta, sillä merkittävä osa opiskelijoista ei saa opintotukea. Sen sijaan esitys asettaa opiskelijat keskenään eriarvoiseen asemaan sen perusteella, saavatko he opintorahaa vai eivät.

Lakiluonnoksessa todetaan, että on tarkoituksenmukaista kerätä maksu etupainotteisesti heti, kun korkeakouluopiskelijan maksuvelvollisuus ja oikeus käyttää YTHS:n palveluita ovat muodostuneet. Luonnoksessa on lisäksi todettu tarve sille, että opiskelija- ja ylioppilaskunnat panostavat opiskelijoiden ohjeistamiseen ja viestintään, jotta opiskelijat tulevat tietoisiksi maksuvelvollisuudestaan ja maksamiseen liittyvistä uusista menettelyistä. TYY näkee, että lakiluonnoksessa esitetyt muutokset terveydenhoitomaksun keräämiseen ja kuittaamiseen opintorahasta monimutkaistavat tarpeettomalla tavalla opiskelijoiden terveydenhoitojärjestelmää ja maksun keräämistä, ja aiheuttavat täten järjestelmään riskejä, joita siinä ei tällä hetkellä ole. Lisäksi lakiluonnoksessa todetaan, ettei perustuslaista johdu estettä sille, että ylioppilaskunnille ja opiskelijakunnille annettaisiin lailla julkinen hallintotehtävä terveydenhoitomaksun keräämisestä.

Edellä mainitun perusteella TYY pitää nykyistä tapaa kerätä YTHS:n terveydenhoitomaksu lukuvuosi-ilmoittautumisen yhteydessä sekä selkeyden että maksun keräämisen varmuuden näkökulmasta parhaana tapana kerätä maksu jatkossakin. Tämä tapa poistaa lakiluonnoksessa esille nostetun riskin maksamattomista terveydenhoitomaksuista ja on sekä opiskelijoiden että opiskelijajärjestöjen kannalta selkeämpi tapa järjestää maksun kerääminen.

Erikoislääkäripalvelut

TYY on pettynyt lakiluonnoksesta ilmenevään YTHS:n erikoislääkäripalveluiden karsintaan. Psykiatrin, ihotautilääkärin ja gynekologin palvelut täydentävät olennaisella tavalla YTHS:n tarjoamia yleislääkäripalveluita ja mahdollistavat sen, että opiskelijat saavat YTHS:ltä valtaosan tarvitsemistaan palveluista. Kuten lakiluonnoksesta ilmenee, YTHS:n nykyisistä käyttäjistä 25 prosenttia on käyttänyt myös muita terveydenhoitopalveluita, kun amk-opiskelijoiden kohdalla luku on noin 45 prosenttia. Jotta opiskeluterveydenhoitojärjestelmä olisi aidosti tehokas, tulee sen jatkossakin sisältää opiskelijoiden useimmiten tarvitsemien erikoislääkäreiden palvelut.

Merkittävä osa opiskelijoiden terveydenhoitopalveluiden tarpeesta kohdistuu tällä hetkellä mielenterveyspalveluihin. Psykiatripalveluiden sisällyttäminen opiskeluterveydenhuoltoon on välttämätöntä, jotta perustason mielenterveyspalveluiden lisäksi opiskelijat saadaan tarvittaessa ohjattua tehokkaasti vaativampien palveluiden piiriin. Sujuva palveluketju erikoistason mielenterveyspalveluihin on tarpeellinen niin opiskelijoiden kuin opiskeluyhteisöjen hyvinvoinnin näkökulmasta.

Vuosina 2011–2014 toteutetun YTHS-kokeilun perusteella ammattikorkeakouluopiskelijoilla on huomattavaa tarvetta mielenterveyspalveluille. Koska yliopisto-opiskelijoiden mielenterveyspalveluissa on tälläkin hetkellä paikoin vakavia puutteita, tulee korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuoltoa uudistettaessa huomioida riittävät resurssit perustason mielenterveyspalveluihin osana opiskeluterveydenhuoltoa.

Vaihto-opiskelijat

TYY haluaa esittää huolensa siitä, ettei vaihto-opiskelijoita olla jatkossa enää sisällyttämässä opiskeluterveydenhuollon piiriin. Vaikka lain tavoitteena on turvata yhdenvertaiset opiskeluterveydenhuollon palvelut kaikille korkeakouluopiskelijoille, tämä eriyttää osan korkeakouluissa opiskelevista erilaisten palveluiden piiriin. Lisäksi, kun vaihto-opiskelijat tyypillisesti oleskelevat kohdemaassa vain muutamia kuukausia, herää huoli saavatko he muualta palvelutarpeitaan vastaavia terveydenhuoltopalveluita.

Keskeinen osa opiskeluterveydenhuoltoa on yhteisöterveyden edistäminen. Vaihto-opiskelijat ovat merkittävä osa korkeakouluyhteisöjä, eikä heitä käytännössä voida jättää tältä osin opiskeluterveydenhuollon toiminnan ulkopuolelle.

Ylioppilaskunnan puolesta,

Inari Harjuniemi
hallituksen puheenjohtaja
Turun yliopiston ylioppilaskunta

Rauli Elenius
pääsihteeri
Turun yliopiston ylioppilaskunta

Lisätietoja:

sosiaalipoliittinen asiantuntija Petra Peltonen, tyy-soposihteeri@utu.fi, +358 44 796 1078